

PUUTAVARANMITTAUKSEN NEUVOTTELUKUNNAN KOKOUS 1/2022**Aika:** Perjantai, 18.3.2022, kello 9.00–11.34**Paikka:** Teams -kokous

Läsnä:	Puheenjohtaja	Matti Heikurainen	Maa- ja metsätalousministeriö
	Jäsenet ja varajäsenet	Erkki Etelä-Aho Martti Haaranen Timo Hongisto Kari Immonen Simo Jaakkola Jouni Karjalainen Matti Mäkelä Kari Palojärvi Pauli Rintala Johanna Routa	Metsäalan Asiantuntijat ry METO (9.53–11.34) UPM EPM Metsä Oy Yksityismetsätalouden Työnantajat ry Koneyrittäjät ry Metsähallitus Metsäteollisuus ry Metsäalan Kuljetusyrittäjät ry MTK ry/ Metsälinja Luonnonvarakeskus
		Juha Laiho Aarne Lehtosaari Seppo Miettunen Tero Rautolahti Timo Tirronen	Metsähallitus JPJ-Wood Oy MTK ry Metsä Group Stora Enso
	Asiantuntijat	Jari Lindblad Timo Melkas	Luonnonvarakeskus Metsäteho Oy
	Kutsutut asiantuntijat	Tapio Wall	Luonnonvarakeskus
	Sihteeri	Timo Melkas	Metsäteho Oy
	Poissa	Karoliina Muukkonen Ahti Weijo	Energiateollisuus ry Luonnonvarakeskus

1. Kokouksen avaus

Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan puheenjohtaja Matti Heikurainen avasi kokouksen ja toivotti uuden neuvottelukunnan tervetulleeksi kokoukseen.

Hyväksyttiin kokouksen asialista ja käytiin läpi esittelykierros.

2. Uuden neuvottelukunnan järjestäytyminen (sihteerin valinta) ja toimintatavat

Todettiin, että maa- ja metsätalousministeriö on asettanut uuden puutavaran mittauksen neuvottelukunnan seuraavaksi nelivuotiskaudeksi 1.11.2021–31.10.2025. Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimii ylimetsänhoitaja Matti Heikurainen ja varapuheenjohtajana tutkimuspäällikkö Johanna Routa Luonnonvarakeskuksesta. Lisäksi neuvottelukunta voi nimetä itselleen yhden tai useamman sihteerin ja kutsua pysyviä tai tilapäisiä asiantuntijoita kokouksiin.

Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan sihteeriksi valittiin yksimielisesti Timo Melkas Metsäteho Oy:stä. Timo Melkas kiitti luottamuksesta.

Käytiin keskustelu pöytäkirjojen laajuudesta ja muodosta. Nykyistä tasoa, jossa pöytäkirjoihin avataan ydinasiat tiivistetysti ja kirjataan päätökset, pidettiin hyvänä. Pöytäkirjojen tulee olla informatiivisia. Keskustelupöytäkirjoihin ei nähty tarvetta, mutta käytyä keskustelua ja kokouksessa esitettyjä näkökulmia toivottiin avattavan pöytäkirjoihin.

Neuvottelukunnan päätösten osalta tavoitteena on edelleen pyrkiä yksimielisiin suosituksiin ja kannanottoihin. Mikäli pöytäkirjaan halutaan kirjata eriävä mielipide, on kokouksessa läsnä olevan varsinaisen jäsenen se esitettävä. Varsinaisen jäsenen ollessa estyneenä puhevaltaa käyttää ja eriävän mielipiteen voi esittää varajäsen. Jos molemmat ovat estyneitä, voidaan kokoukseen ehdottaa kutsuttavaksi ko. mittausosapuolen ehdottama asiantuntija, joka toimii kokouksessa tilapäisen asiantuntijan roolissa. Neuvottelukunnan varajäsenten osalta todettiin, että he ovat tervetulleita osallistumaan neuvottelukunnan kokouksiin ja keskusteluun kokouksissa.

Lisäksi todettiin, että pöytäkirjaluonnos lähetetään aiemman toimintatavan mukaisesti neuvottelukunnalle kommentoitavaksi viikon ajaksi neuvottelukunnan kokouksen jälkeen ja hyväksytään seuraavassa neuvottelukunnan kokouksessa. Mahdolliset kommentit pöytäkirjaluonnokseen sovittiin lähetettävän koko neuvottelukunnalle tiedoksi, jotta pöytäkirjan viimeistely voidaan tehdä mahdollisimman avoimesti. Kommenttikierroksen läpikäynti pöytäkirjaluonnos ja hyväksytyt pöytäkirjat viedään Luonnonvarakeskuksen puutavaranmittauksen sivustolle. Hyväksytyt pöytäkirjat liitteineen arkistoidaan myös maa- ja metsätalousministeriön hankesivustolle. Tavoitteena vähintään pöytäkirjojen saavutettavuus. Myös liiteaineiston osalta saavutettavuus on toivottavaa.

Käytiin keskustelu neuvottelukunnan kokousten pitotavasta. Sovittiin, että kokoukset pyritään pitämään pääosin etäkokouksina, mutta tarpeen mukaan voidaan järjestää läsnäolokokouksia. Tavoitteena on, että vähintään kerran vuodessa järjestettäisiin läsnäolokokous, esimerkiksi perinteisen neuvottelukunnan kesäkokouksen ja retkeilyn yhteydessä.

3. Neuvottelukunnan pysyvien asiantuntijoiden kutsuminen

Pysyviksi asiantuntijoiksi neuvottelukuntaan kutsuttiin tutkija Jari Lindblad Luonnonvarakeskuksesta sekä tutkija Timo Melkas Metsäteho Oy:stä. Pysyvänä lakiasiantuntija aiemmin toiminut Maija Kaukonen on siirtynyt muihin tehtäviin maa- ja metsätalousministeriössä. Hänen tilalleen pyritään nimeämään lakiasiantuntija tulevan syksyn kuluessa maa- ja metsätalousministeriöstä.

Lisäksi neuvottelukunnan kokouksiin on kutsuttuina asiantuntijoina kutsuttu viralliset mittaajat tarpeen vaatiessa. Sovittiin, että menettelyä jatketaan myös uudessa neuvottelukunnassa.

4. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (liite 1)

Käytiin läpi edellisen kokouksen pöytäkirja ja todettiin, että se on ollut kommenttikierroksella edellisellä neuvottelukunnalla, eikä siihen ole tullut muutosehdotuksia. Todettiin, että edellisen kokouksen pöytäkirja on hyväksytty muutoksitta kommentointikierroksen jälkeen (liite 1).

5. Katsaus viralliseen mittaukseen vuonna 2021 (liite 2)

Lindblad kävi läpi Puutavaranmittauksen viranomaistehtävät vuonna 2021-raportin. Virallisen mittaajan tehtäviä hoitivat MMM Tapio Wall (Itä- ja Pohjois-Suomi) ja MMM Ahti Weijo (Etelä- ja Länsi-Suomi). Kokonaisuutena viralliset mittaajat käyttivät noin 2/3 työajastaan virallisen mittaajan tehtävien hoitamiseen.

Tehdasmittauksen valvonnan kehittäminen perustui MMM:n ja Luken väliseen tulossopimukseen. Vuoden 2021 aikana tehdasmittauksen valvonnassa on vakiinnutettu asiakirjavalvonta osaksi tehdasmittausta ja kehitetty digitaalisia palveluita (Luken Prosessori). Asiakirjavalvonnan laajempi käyttöönotto on tehostanut ja tuonut joustavuutta toimintaan. Menettely on mahdollistanut tehtailla tehtävien valvontamittausten kohdentamisen nykyistä paremmin ja osaltaan myös täydentänyt ja tehostanut perinteisiä valvontamenettelyjä. Myös kentän palaute ja kokemukset ovat olleet hyviä.

Virallisen mittauksen pyyntöjä vastaanotettiin kahdeksan, joista toimitettiin viisi. Toimitetuissa virallisissa mittauksissa, kahdessa tapauksessa oli kyse tehdasmittauksesta, kahdessa yksityisen myyjän puutavaran laadusta (rungon laatuositteiden jako tukkiin ja kuituun) ja yhdessä energiapuun urakointimittauksesta. Toimitetuista viidestä tapauksesta yhdestä on valitettu mittauslautakuntaan ja kaikista kolmesta (kaikki samansisältöisiä) ei-toimitetusta on myös valitettu mittauslautakuntaan. Näissä kolmessa virallinen mittaaja tulkitse niiden olevan mittauslain ulkopuolisia asioita.

Lisäksi todettiin, että virallinen mittaaja on valittanut aiemmin yhdestä tehdasmittauksen valvontaa koskevasta puutavaran mittauslautakunnan päätöksestä Itä-Suomen hallinto-oikeuteen 10.2.2020 ja edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen (KHO). Hallinto-oikeus ei käsitellyt varsinaista riita-asiaa, koska se katsoi, ettei virallisella mittaajalla ei ole oikeutta valittaa mittauslautakunnan päätöksestä. Tähän liittyen KHO on linjannut (KHO päätös 14.7.2021), että virallisella mittaajalla on valitusoikeus. Asian varsinainen käsittely on palautettu kokonaisuudessaan Itä-Suomen hallinto-oikeuteen ja se on kesken.

Vuoden 2021 lopussa Suomessa oli 126 tehdasmittauspaikkaa. Tehdasmittausilmoitusten perusteella valvonnan alainen mittausmäärä oli 77,1 milj. m³ (sisältäen sahakkeen ja -purun). Tehdasmittauksen valvontamittauksia tehtiin 77 kappaletta ja asiakirjavalvontoja 27 kpl. Valvontamittausten osalta tavoitteena on päästä 1½-vuoden kiertoon (noin 80–85 valvontamittausta/vuosi). Huomioitaessa sekä tehdyt valvontamittaukset että asiakirjavalvonnan määrä ja laajuus valvontamittausten määrässä päästiin hyvin lähelle määrätavoitetta.

Vuonna 2021 Luonnonvarakeskus valmisteli ja antoi kuitupuun painomittauksessa käytettäviä tuoretiheyden ennustemalleja, näiden kalibrointia ja otannan ohjausta koskevan määräyksen (Luonnonvarakeskuksen määräys 1/2021). Määräys astui voimaan vuoden 2022 alussa. Lisäksi Luonnonvarakeskus on aktiivisesti osallistunut erilaisiin koulutus-, neuvontatilaisuuksiin ja järjestänyt vuoden aikana kaksi Kuitupuun painomittauksen kehittämiseen liittyvää webinaaria

ja kolme Kuitupuun tehdasmittaus -webinaaria. Luonnonvarakeskuksen asiantuntijat ovat osallistuneet puutavaranmittauksen neuvottelukunnan kokouksiin ja asioiden valmisteluun sekä pysyvinä että kutsuttuina asiantuntijoina. Puutavaranmittauksen viranomaistehtävät -projektin toteutuneet kustannukset olivat 216 718 euroa ja projektin toteutunut työaika oli 16,0 htkk.

Neuvottelukunta kiitti kattavasta ja seikkaperäisesti katsauksesta vuoden 2021 viranomaistoimintaan. Keskusteluissa nousi esiin puutavaranmittauslain mukaisten viranomaistehtävien riittävän rahoituksen turvaaminen myös jatkossa kustannusten noustessa ja mittausmäärien mahdollisesti kasvaessa sekä mittauslautakunnan toiminnan resurssointi lisääntyneiden mittauslautakuntaan vietyjen tapausten myötä. Neuvottelukunta piti tärkeänä, että tilannetta seurataan ja resurssit turvataan. Lisäksi keskusteltiin siitä, miten erimielisyyksien määrä voitaisiin ennaltaehkäistä. Tässä korostui etenkin ennaltaehkäisevän neuvonnan rooli. Tärkeänä pidettiin myös sitä, että erimielisyydet pyrittäisiin sopimaan ensisijaisesti mittausosapuolten kesken.

Keskusteltiin virallisen mittaajan tekemästä valituksesta. Tapauksessa on kyse tukkien tehdasmittauksessa käytettävästä parametrasta, tyvisylinterin pituudesta, jota virallinen mittaaja on kehottanut korjaamaan neuvottelukunnan suosituksen mukaiseksi. Käytännössä kyse on siitä, mikä on mittauslaissa tarkoitettu merkittävä systemaattinen virhe ja mikä on neuvottelukunnan suositusten rooli. Todettiin, että neuvottelukunta seuraa tilannetta mielenkiinnolla.

Todettiin, että neuvonnan roolia on korostettu maa- ja metsätalousministeriön ja Luken tulossopimuksessa. Tulostavoitteeksi vuodelle 2022 on kirjattu:

Tehdasmittauspaikkojen valvontakiertoa kehitetään, ja säännöllistä asiakirjavalvontaa laajennetaan. Lisäksi kehitetään lain tavoitteita tukevaa ennalta ehkäisevää neuvontaa.

6. Puutavaranmittauksen valvonnan kehittäminen vuonna 2022 (liite 3)

Jari Lindblad kävi puutavaranmittauksen valvonnan kehittämishankkeet läpi vuoden 2022 osalta. Todettiin, että puutavaranmittauksen viranomaistehtävät -projektin rahoitus säilyy entisellä tasollaan (200 k€). Lisäksi Lukella on käynnissä erillinen Puutavaranmittauksen viranomaistehtävien hoidon kehittäminen -hanke (50 k€), jossa tavoitteena on kehittää puutavaranmittauksen VOAS-tehtävien hoitamisen toimintatapoja ja teknisluonteisia edellytyksiä. Kehittäminen kohdistetaan kolmeen osakokonaisuuteen:

- 1) PWO (PulpWood Online) -toimintamallin valvonnan kehittäminen: Laaditaan PWO:n valvonnan toimintamallin kuvaus, joka sisältää PWO:n pääkäyttöön liittyvien valvonnan kohteiden erittelyn ja määrittelyn ja PWO:ssa mukana olevien tehdasmittauspaikkojen toimintaan liittyvän valvonnan määrittelyn. Päivitetään Toimintakäsikirja tarvittavilta osin koskien PWO:n valvontaa.
- 2) Kehitetään tehdasmittaajien omavalvonnan analyysimenetelmiä, jotka mahdollistavat aiempaa kattavamman omavalvonnan mittaustiedon analysoinnin ja laskentarutiinin tehokkaan toteuttamisen. Määritetään tarkoituksenmukaiset tilastomatemattiset tunnusluvut tai menetelmät, joita voidaan käyttää puutavaran toteutuneen mittaustarkkuuden tarkasteluissa. Laaditaan SAS- tai R-laskentaohjelma, joka toteuttaa em. tunnuslukujen laskentaa tai menetelmiä usein toistuvissa rutiinitilanteissa. Tavoitteena on helpottaa virallisten mittaajien työtä jatkossa automatisoimalla ruutinuonteiset laskennat.
- 3) Luke Proessori Puutavaranmittaus -palvelun käyttöönotto omaan ja asiakas-käyttöön. Luke Proessori Puutavaranmittaus on järjestelmä, jossa 1) Virallinen

mittaaja voi laatia, toimittaa ja arkistoida valvontamittauksen ja asiakirjavalvonnan pöytäkirjat ja ylläpitää tehdasmittaajien tietoja ja 2) Tehdasmittaaja laatia ja toimittaa tehdasmittausilmoituksen sekä tarkastella omia valvontamittauksia ja asiakirjavalvontoja koskevia tietoja.

Neuvottelukunta totesi kehittämishankkeiden edistävän lain tavoitteiden toteuttamista hyvin. Lisäksi korostettiin tarvetta, että järjestelmiä kehitetään ja testataan yhdessä toimijoiden kanssa.

7. Ajankohtaiskatsaus PulpWood Online -palvelun toteutukseen (liite 4).

Melkas kävi läpi ajankohtaiskatsauksen PulpWood Online -palvelun toteutushankkeeseen. Todettiin, että Kuitupuun painomittauksen kehittäminen tutkimushanke on päätynyt elokuussa 2021 ja tutkimushankkeen tulokset on julkaistu kansainvälisesti referoidussa julkaisusarjassa, Silva Fennicassa (*Repola J., Heikkinen J., Lindblad J. (2021). Pulpwood green density prediction models and sampling-based calibration. Silva Fennica vol. 55 no. 4 article id 10539. <https://doi.org/10.14214/sf.10539>*). Luonnonvarakeskuksen määräys on astunut voimaan 1.1.2022 ja se mahdollistaa uuden menettelyn käytön tuoretiheysluvun määrittämisessä. Lisäksi hankkeesta on julkaistu tammikuussa Luken uutinen ja Metsätehon tiedote sekä tuloskalvosarja. Seuraava aiheeseen liittyvä Kuitupuun painomittauksen kehittäminen ja Pulpwood Online -laskentapalvelu webinaari mittausosapuolille, järjestelmätoimittajille pidetään 23.3.2022 yhteistyönä Luonnonvarakeskuksen, Metsäteho Oy:n ja Tietoevryn kanssa.

Laskentapalvelun toteutuksen osalta todettiin, että toteutushanke on kilpailutettu alkuvuodesta 2021 ja käynnistynyt syksyllä 2021. Palvelun toteuttajaksi on valittu TietoEvry. Tilajina ovat Metsä Group, Stora Enson ja UPM. Palvelun toteutushankkeen tekninen vaatimusmäärittely ja toimintamallin tarkennukset on tehty ja palvelun rakentaminen aloitettu joulukuussa 2021. Tavoitteena on, että palvelua päästään testaamaan syksyllä 2022 ja palvelun laajempi käyttöönotto on tarkoitus toteuttaa näillä näkymin vuoden 2023 alusta alkaen.

Viestinnän osalta todettiin, että tiedotus etenee viestintäsuunnitelman mukaisesti. Toteutushankkeen etenemisestä raportoidaan säännöllisesti mittausosapuolia puutavaranmittauksen neuvottelukunnassa. Metsäyhtiöt tiedottavat omalta osaltaan palvelusta ja toimintamallista metsänomistajia ja järjestävät omille toimihenkilöille tarvittavan koulutuksen. Tältä osin koulutusmateriaalit ovat viimeistelyvaiheessa. Hankkeen pääpiirteistä on myös informoitu säännöllisesti Kilpailu- ja kuluttajavirastoa.

Keskustelussa nousi esiin huoli varastointiaikatietojen käsittelystä Pulpwood Online -palvelussa ja tiedon mahdollisesta sensitiivisyydestä. Puunmyyjien edustajat esittivät, että varastointiaikatiedon perusteella on mahdollista tehdä päätelmiä yksittäisen toimijan varastomäärästä. Tältä osin pidettiin tärkeänä, että kilpailuoikeudellinen näkökulma varastointiaikatiedon osalta käydään huolellisesti läpi.

Todettiin, että asiaa on käsitelty Pulpwood Online toteutushankkeen kehittämis-, sopimus- ja ohjausryhmissä yhdessä metsäyhtiöiden lakimiesten kanssa, eikä keskusteluissa ole noussut esiin sellaisia tietoja, joiden mukaan kyse olisi sensitiivisestä tiedosta. Lisäksi tuotiin esille, että hankkeen pääpiirteet on käyty läpi Kilpailu- ja kuluttajaviraston kanssa ja tähän liittyen on konsultoitu lakitoimistoa. Kyse on oleellisesta mittausosan laatuun liittyvästä tiedosta, joka tarvitaan ja on jo nykyisin käytössä puun vastaanotossa ja tuotantoon ohjauksessa. Palvelussa ei synny myöskään sellaista tietovarastoa, jonka tiedoista voisi päätellä toimijoiden varastomääriä ja tilannetta. Metsäyhtiöt eivät siis näe järjestelmässä toteutetulla tavalla käsiteltäviä varastointiaikatietoja sensitiivisenä tietona.

8. Keskustelu puutavaranmittauksen kehittämistarpeista

Käytiin lyhyt keskustelu puutavaranmittauksen kehittämistarpeista. Todettiin, että lähiaikojen merkittävin kehittämispäätös suuntautuu PWO – palvelun rakentamiseen ja käyttöönottoon. Lisäksi esiin on nostettu erilaisten muuntokertoimien päivitystarve sekä tukkien vastaanottomittauskäytäntöjen yhtenäistäminen. Keskusteltiin myös erillisen ulkopuolisen selvityksen käynnistämisestä, mutta sitä ei nähty tässä vaiheessa tarpeellisena. Sovittiin, että pidetään seuraavan neuvottelukunnan kokouksen yhteydessä työpaja aiheesta, jonne kukin taho voi tuoda omat näkemyksensä kehittämistarpeista. Yhtenä taustamateriaalina voidaan käyttää myös Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion laatimaan Mittauslain evaluointi – raporttia vuodelta 2016 (<https://tapio.fi/julkaisut-ja-raportit/puutavaranmittauslainsaadannon-evaluointi/>). Työpajatyöskentelyn ja kehittämistarvekartoituksen perusteella koostetaan neuvottelukunnan esiin nostamat mittauksen kehittämistarpeet ja suuntalinjat seuraavaksi nelivuotiskaudeksi.

9. Muut asiat

Muita asioita ei ollut

10. Seuraavan kokouksen ajankohta

Sovittiin, että **seuraava puutavaranmittauksen neuvottelukunnan kokous** pidetään neuvottelukunnan kesäretken yhteydessä joko ennen juhannusta tai elokuun lopussa. Sihteeri selvittää mahdollista ajankohtaa ja paikkaa metsäyhtiöiden kanssa.

11. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.34.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Matti Heikurainen
puheenjohtaja

Timo Melkas
sihteeri

Liitteet:

- Liite 1. Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan kokouksen 3/2021 pöytäkirjaluonnos
- Liite 2. Puutavaranmittauksen viranomaistehtävät 2021_PMNK_04032022.pdf
- Liite 3. Puutavaranmittaus_VOAS_kehittäminen_PMNK_1_2022_04032022.pdf
- Liite 4. PulpWood Online palvelun toimintamalli_PMNK_18032022.pdf

Jakelu: Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan jäsenet ja varajäsenet
Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan asiantuntijajäsenet
Viralliset mittajat Tapio Wall ja Ahti Weiho (LUKE)
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (TUKES)